YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL, OKTYABR / VI MAXSUS SON

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

IQTISODIYOT FAKULTETI

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O‘z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Elektron nashr. 307 sahifa.
E’lon qilishga 2026-yil 24-oktyabrda ruxsat etildi.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO‘JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH: YUTUQLAR, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 9
Yunusov Xudoynazar Beknazarovich

XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA IJARA MUNOSABATLARI VA INVESTITSION AKTIVLARNI HISOBGA OLISHNI TAKOMILLASHTIRISH 11
Egamberdiyeva Salima Rayimovna

KORXONA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA‘MINLASH VA RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH FOYDA KO‘RSATKICHLARINI 2029-YILGACHA PROGNOZI 20
Xasanov Baxodir Akramovich, Maxmudov Azamat Normuradovich, Atamurodov Saidmurod Yaxyoyevich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA O‘TISH MASALALARI 23
Kurbanov Ziyat Niyazovich

ОРГАНИЗАЦИЯ НАЛОГОВОГО УЧЕТА И ОПТИМИЗАЦИЯ ЗАТРАТ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЛОГИСТИКИ 28
Н. Бердимурат, А. Бердимурат

QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA BIOLOGIK AKTIVLAR AUDITINI RISKLARGA YO‘NALTIRILGAN HOLDA TASHKIL ETISH 34
Alikulov Abdimo‘min Ismatovich, Ruzieva Elvira Abdulmitovna, Rakhimova Umida Rabbimovna

CHORVACHILIK KORXONALARI VA AGROKLASTERLARDA BIOLOGIK AKTIVLAR HISOBINI BHXS (IAS) 41 “QISHLOQ XO‘JALIGI” STANDARTI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 40
Alikulov A.I., Sayfiyev S. S., Karimov I.Sh.

XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL OQIMLARINING IQTISODIY MOHIYATI, ULARNI TASNIFLASH VA BAHOLASHNING ZARURATI 47
Xasanov Baxodir Akramovich, Maxmudov Azamat Normuradovich, Atamurodov Saidmurod Yaxyoyevich

BALIQCHILIK XO‘JALIKLARIDA AYLANMA KAPITALDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI IQTISODIY TAHLIL QILISH VA BARQAROR RIVOJLANISHNI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 50
Fayziyev Oybek Raximovich

CHORVACHILIK BIOLOGIK AKTIVLARI HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TASHKIL ETISH MUAMMOLARI VA ULARNING YECHIMLARI 57
Menglikulov Baxtiyor Yusupovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AGROSERVISNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI 63
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich

QISHLOQ AHOLISI DAROMADLARINI KO‘PAYTIRISHNING INNOVATSION YO‘NALISHLARI 68
Amaniyazov Rinat Bayniyazovich

MINTAQAVIY BOG‘DORCHILIKDA RESURS VA XARAJATLAR TARKIBINI OPTIMALLASHTIRISH (Samarqand viloyati tumanlari misolida) 74
Akbarov Husan O‘zbekxonovich

SANOAT SOHASIDA INVESTITSION RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI 79
Azimova Hulkar Egamberdiyevna

QISHLOQ XO‘JALIGI ISHLAB CHIQARISHINING TEXNOLOGIK VA BIOLOGIK XUSUSIYATLARI HAMDA ULARNING XARAJATLAR HISOBI VA KALKULYATSIYA METODOLOGIYASIGA TA’SIRI 86
Mardonov Mamed Shavkatovich

BARQAROR IQTISODIY O‘SISHNI TA’MINLASHDA INVESTITSIYALAR HAMDA JOZIBADOR INVESTITSION MUHITNING O‘RNI VA AHAMIYATI 89
Raxmatov Jonibek Ismoil o‘g‘li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

SAMARQAND VILOYATIDA MAISHIY XIZMATLARNI RIVOJANTIRISH ASOSIDA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISHGA OID TAVSIYALAR 96
Navruzbek Azimjonovich Rajabov

MAMLAKATIMIZDA AHOLINI KAMBAG‘ALLIK DARAJASINING TAHLILI VA KAMBAG‘ALLIKNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY IMKONIYATLARI 99
Saparov Murod Irgashovich

O‘ZBEKISTONDA SAVDO VA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARI TARAQQIYOTINING ILMIY ASOSLARI VA RAQAMLI IQTISODIYOTGA MOS RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI 102
Jurakulov Shoxrux Baxtiyorovich

O‘ZBEKISTONDA CHORVACHILIK TARMOG‘INING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 108
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich

INNOVATSION AGROTEXNIK TADBIRLAR (XOMTOK VA BARG SONINI BOSHQARISH) ASOSIDA MAYIZBOP UZUMCHILIKDA BARQAROR HOSILDORLIKNI TA’MINLASH YO‘LLARI 114
Abdurasulov Otabek Abdurasul o‘g‘li, Mahmudova Fotima Erkin qizi

ASALARICHILIK XO‘JALIKLARIDA AKTIVLAR HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 117
Ishturdiev Hasan Abdugapparovich

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА ЗАТРАТ БИОЛОГИЧЕСКОВ АКТИВОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ НА ОСНОВЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ 121
Изатиллаева Комила, Эшмурадов Улугбек Ташмуратович

AGROKLASTERLARDA TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY YO‘NALISHLARI 128
Raximova Umida Rabbimovna, Vahobov Diyor Husan o‘g‘li, Mardonova Parizoda Ziyodullayevna, Djuraqulov Sherali Abdullayevich

O‘ZBEKISTON KIMYO SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVI ASOSLARI 133
Razikov Otabek Rustamovich

QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA TOVAR-MODDIY ZAHIRALARNING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLISHNI TAKOMILLASHTIRISH 137
Raximova Umida Rabbimovna, Qodirberganova Tabassum Ro‘zimboy qizi, Xazratqulov Firdavs Firuzovich, Qadamboyev Mirxandbek Xamidjon o‘g‘li

LIMON MEVASINING SHIFOBAXSH XUSUSIYATLARI HAQIDA BA’ZI TUZUKLAR 140
N.Mamatkulov, Ochilova Marg‘uba

KICHIK BIZNESNI EKSPORTGA OLIB CHIQISH: AMALIY STRATEGIYALAR VA HAYOTIY TAJRIBALAR 143
R. T. Qudratov, A. X. Sodiqov

FERMER XO‘JALIKLARIDA SOTISH JARAYONLARI HISOBI VA AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH 147
Ruziyeva Dilafruz Faxridinovna, Abdunazarova Sevinch

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TURISTIK XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR 154
Tleumuratov Baxadir Genjemuratovich

XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA BIZNES-JARAYONLARNI AVTOMATLASHTIRISH VA OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI 159
Berdiyev Nazirjon Abduvoseyevich

G‘ALLA YETISHTIRISHDA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASHNING HOZIRGI HOLATI 165
Sh.X. Yuldashev, S.S. Nematilloyev

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 171
Berdiyev Nazirjon Abduvoseyevich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROTIDA OZBEKISTONDA ISHSIZLARGA YANGI ISH ORINLARINI YARATISH 177
Nazarova M.Sh., Berdikulov Ravshan, Nematullaev Ozodbek, Xasanov Rizo

ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА НА ОСНОВЕ ИНВЕСТИЦИЙ, ИННОВАЦИЙ И ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ 181
Шадиева Гулнора Мардиевна

KAMBAG‘ALLIK DARAJASINI QISQARISHIGA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASI TA’SIRINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI 185
Saparov Murod Irgashovich

SUT CHORVACHILIGIDA MAHSULOT TANNARXINI OMILLI VA MARJINAL TAHLIL QILISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH 189
Abduganieva Dildora Bobir qizi, Alikulov Abdimo‘min Ismatovich

ASALARICHILIK XO‘JALIKLARIDA TA’MINOT JARAYONI HISOBINING HOZIRGI HOLATI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 195
Ishturdiev Xasan Abdigapparovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI 200
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi

ПИЩЕВЫЕ ОТХОДЫ И СТРАТЕГИИ БОРЬБЫ С НИМИ 214
Казакова Зулайхо Салахиддиновна, Хотамова Юлдуз Юнусжоновна, Авалбаева Самира Кахрамон кизи, Ахророва Малохат Аброр кизи

AGROKLASTERLARDA TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR BO‘YICHA ICHKI NAZORAT VA AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH 221
Raximova Umida Rabbimovna, Jumaniyazova Munisa Jamoliddin qizi, Xoliqberdiyev Firdavs Ilhamovich, Nafasov Og‘abek Bobirjon o‘g‘li

KORXONALARDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI TANNARXINI IAS 2 STANDARTI BO‘YICHA SHAKLLANTIRISH VA UNING AUDITORLIK TAHLILI 225
To‘xtayev Zafar Mamatqulovich, Omonov Sindorbek G‘ayrat o‘g‘li, Abdusalomov Jasurbek Abdukarim o‘g‘li

XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA ASOSIY VOSITALARNI TAN OLISH, ULARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA BAHOLASH VA AMORTIZATSIYA USULLARI: XALQARO VA O‘ZBEKISTON YONDASHUVLARINING QIYOSIY TAHLILI 229
Azzamova Dinora Xolmumin qizi

O‘ZBEKISTONDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA UYG‘UNLASHTIRISH SHAROITIDA XARAJATLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 232
X. Axmedov, S. Karimov, M. Raxmonova, G. B. Narziyeva

СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ БИЗНЕСА 237
Р. С. Макашева, А. Бердимурат, Азизова София, Акимова Милан

ИНВЕСТИЦИИ, ИННОВАЦИИ И РЕБРЕНДИНГ КАК ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА 242
Шадиева Гулнора Мардиевна

SAMARQAND VILOYATI MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG‘IDA KLASTER TIZIMINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA UNI OSHIRISH YO‘LLARI 246
Roziyeva Gulhayo Choriyevna

PAXTA YETISHTIRISHDA INNOVATSION AGROTEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY MOHIYATI 254
Z.N.Ishniyazov

O‘ZBEKISTON QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLAR HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 257
G. B. Narziyeva, Baxriddinov Samandar, Jumayev Azamat

O‘ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A’ZO BO‘LISHI VA MILLIY IQTISODIY ISLOHOTLAR: IMKONIYATLAR, XATARLAR VA STRATEGIK MOSLASHUV 262
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Yaxshiliqov Jo‘raqul Rahmiddin o‘g‘li, Napasov Aslonbek Asqar o‘g‘li

QISHLOQ XO‘JALIGIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHGA TA’SIRI 267
Ruziyeva Dilafruz Faxridinovna, Tursunov Samad Dilshod o‘g‘li, Tog‘aymurodov Sorbon Suhrob o‘g‘li, Eshqulov Murodjon O‘tamurod o‘g‘li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

FAOL TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMINING ASOSLARI 274
Baxtiyorov Mexro‘zxon Baxtiyorovich, Salamov Ibroxim

УЧЕТ И ОПТИМИЗАЦИЯ ТРАНСПОРТНЫХ ЗАТРАТ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЛОГИСТИКИ: СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ 279
Бердимурат Н., Сапарбай А., Қырықбай Қ.

СИСТЕМА НАЛОГОВ И СБОРОВ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ, ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ РЕФОРМЫ И ВЕКТОР РАЗВИТИЯ 286
Бахтиярова Севинчой Абдиязовна, Султонбоева Севинчой Азизбековна

AKVAKULTURA: TABIIY-IQLIM SHAROITLAR, BALIQ YETISHTIRISH USULLARI VA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI 289
Urdushev Xamrakul, Rabbimova Parvina Askar qizi

БИОЛОГИЧЕСКИЕ АКТИВЫ КАК СПЕЦИФИЧЕСКИЙ ОБЪЕКТ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА 293
Кураленко Алина, Эшмурадов У.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В МАЛОМ И СРЕДНЕМ БИЗНЕСЕ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ 298
Туякбаева Жазира, Таженова Хурлиман, Ш. Юлдашев

QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA JAVOBGARLIK MARKAZLARI SEGMENTAR HISOBOTLARINING XUSUSIYATLARI 301
Alikulov G‘olib Abdimuminovich

O‘ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A’ZO BO‘LISHI VA MILLIY IQTISODIY ISLOHOTLAR: IMKONIYATLAR, XATARLAR VA STRATEGIK MOSLASHUV

Kazakova Zulayho Salaxiddinovna
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
“Iqtisodiyot va menejment” kafedrasi katta o‘qituvchisi

Yaxshiliqov Jo‘raqul Rahmiddin o‘g‘li
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 4-bosqich talabasi

Napasov Aslonbek Asqar o‘g‘li
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada O‘zbekiston iqtisodiyotining hozirgi rivojlanish bosqichi, chuqurlashib borayotgan tizimli islohotlar hamda mamlakatning Jahon savdo tashkilotiga (JST) a’zo bo‘lish jarayoni kompleks tadqiq qilingan. Xususan, tashqi savdoni liberallashtirish, bozor mexanizmlariga o‘tish, raqobat muhitini shakllantirish, qishloq xo‘jaligidagi davlat subsidiyalarini JSTning “qutilar” mexanizmiga moslashtirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, a’zolik jarayonining mahalliy ishlab chiqaruvchilar, agrar soha subyektlari va iste’molchilar uchun kutilayotgan ijobiy samaralari hamda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan xatarlari yoritilib, sezgir tarmoqlarni himoya qilish va o‘tish davridan samarali foydalanish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston iqtisodiyoti, Jahon savdo tashkiloti (JST), savdo liberallashuvi, bozor islohotlari, qishloq xo‘jaligi subsidiyalari, yashil quti, sariq quti, raqobatbardoshlik, mahalliy ishlab chiqaruvchilar, proteksionizm.

Abstract: This research paper provides a comprehensive analysis of the current stage of Uzbekistan's economic development, deepening structural reforms, and the accession process to the World Trade Organization (WTO). Specifically, it examines trade liberalization, the transition to market mechanisms, the fostering of fair competition, and the alignment of agricultural subsidies with the WTO "box" framework. The paper outlines the anticipated benefits and structural risks of accession for domestic manufacturers, agribusiness, and consumers, concluding with strategic recommendations to support sensitive sectors during the negotiated transition periods.

Key words: Economy of Uzbekistan, World Trade Organization (WTO), trade liberalization, market reforms, agricultural subsidies, green box, amber box, competitiveness, domestic producers, protectionism.

Аннотация: В данной научной статье комплексно исследуются современный этап экономического развития Узбекистана, углубление системных реформ и процесс вступления страны во Всемирную торговую организацию (ВТО). В частности, анализируются вопросы либерализации внешней торговли, перехода к рыночным механизмам, формирования конкурентной среды и адаптации субсидирования сельского хозяйства к механизму «корзин» ВТО. Освещены ожидаемые выгоды и потенциальные риски присоединения для отечественных производителей, аграрного сектора и потребителей, а также разработаны научно-практические рекомендации по защите чувствительных отраслей и эффективному использованию переходного периода.

Ключевые слова: Экономика Узбекистана, Всемирная торговая организация (ВТО), либерализация торговли, рыночные реформы, сельскохозяйственные субсидии, зеленая корзина, янтарная корзина, конкурентоспособность, отечественные производители, протекционизм.

KIRISH

Jahon xo‘jaligi aloqalarining globallashuvi hamda xalqaro mehnat taqsimotining chuqurlashuvi sharoitida milliy iqtisodiyotlarning ochiqligi va tashqi savdo tizimining liberallashuvi barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashning hal qiluvchi omillaridan biriga aylandi. Bugungi kunda jahon tovar va xizmatlar aylanmasining 98 foizdan ortig‘i Jahon savdo tashkiloti (JST) tomonidan o‘rnatilgan ko‘p tomonlama qoidalar asosida tartibga solinmoqda. Shu bois, dunyo bozoriga to‘laqonli integratsiyalashuv, teng huquqli savdo munosabatlarini o‘rnatish va milliy mahsulotlarning eksport geografiyasini kengaytirish har bir modernizatsiyalashuv yo‘lini tanlagan davlat uchun strategik zaruriyat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi o‘zining zamonaviy taraqqiyot bosqichida proteksionizmga asoslangan, davlat nazorati yuqori bo‘lgan ma’muriy-buyruqbozlik modelidan to‘liq voz kechib, ochiq bozor iqtisodiyotini barpo etish sari qat’iy yo‘l oldi. Mamlakatda amalga oshirilayotgan tizimli islohotlar — valyuta bozorining erkinlashtirilishi, soliq ma’muriyatchiligining soddalashtirilishi, xususiy mulk daxlsizligining kafolatlanishi hamda davlatning iqtisodiyotdagi bevosita ishtirokini qisqartirishga qaratilgan chora-tadbirlar shular jumlasidandir. «O‘zbekiston — 2030» strategiyasida belgilanganidek, yalpi ichki mahsulot hajmini ikki barobarga oshirish va aholi jon boshiga daromadni 4 000 AQSh dollaridan yuqoriga chiqarib, «daromadi o‘rtadan yuqori bo‘lgan davlatlar» safiga kirish maqsadi qo‘yilgan. Ushbu yuksak marraga erishish esa tashqi bozorlarga to‘siqlarsiz chiqishni ta’minlovchi xalqaro huquqiy mexanizmlarsiz, ya’ni JSTga a’zo bo‘lmasdan deyarli imkonsizdir.

O‘zbekistonning JSTga a’zo bo‘lish jarayoni shunchaki tashqi savdo bitimini imzolash emas, balki butun milliy qonunchilik, iqtisodiy tartibot va raqobat muhitini xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashtirishni talab qiluvchi murakkab transformatsiyadir. Bir tomondan, a’zolik milliy ishlab chiqaruvchilarga 160 dan ortiq davlat bozorlarida kamsitilmaslik (MFN) kafolatini beradi, tranzit to‘siqlarini kamaytiradi, ichki bozorga zamonaviy texnologiyalar va to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar oqimini jadallashtiradi. Boshqa tomondan, import bojlarining bosqichma-bosqich pasaytirilishi, davlatning to‘g‘ridan-to‘g‘ri subsidiyalari va ayrim imtiyozlarining bekor qilinishi uzoq yillar davomida davlat himoyasida faoliyat yuritib kelgan mahalliy tarmoqlar (xususan, avtomobilsozlik, elektrotexnika, farmatsevtika va agrar soha) uchun qattiq raqobat bosimini yuzaga keltiradi.

Ayniqsa, qishloq xo‘jaligini qo‘llab-quvvatlash tizimini JSTning Qishloq xo‘jaligi to‘g‘risidagi bitimi (Agreement on Agriculture) qoidalariga moslashtirish, «sariq quti» subsidiyalarini qisqartirib, resurslarni «yashil quti» (suv tejovchi texnologiyalar, infratuzilma, agrar ilm-fan) mexanizmlariga yo‘naltirish dolzarb vazifa bo‘lib turibdi. Ushbu omillar O‘zbekistonning JSTga kirish shartlari bo‘yicha milliy manfaatlarga mos keluvchi o‘tish davrlari va moslashuv mexanizmlarini chuqur ilmiy-iqtisodiy jihatdan asoslab berishni taqozo etadi.

Tadqiqotning maqsadi — O‘zbekistonning JSTga a’zo bo‘lishi fonida amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning o‘ziga xos xususiyatlarini tizimli tahlil qilish, ushbu jarayonning makroiqtisodiy barqarorlik, mahalliy ishlab chiqaruvchilar raqobatbardoshligi va qishloq xo‘jaligi tarmoqlariga yetkazadigan ijobiy samara hamda tizimli xatarlarini baholash, shuningdek, yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan salbiy oqibatlarni yumshatish bo‘yicha ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

1. JSTning asosiy tamoyillari (MFN, milliy rejim, shaffoflik) va ularning O‘zbekiston savdo siyosatiga institutsional ta’sirini tahlil qilish;
2. Mamlakatda savdoni erkinlashtirish va qonunchilikni xalqaro me’yorlarga uyg‘unlashtirish bo‘yicha olib borilayotgan islohotlar dinamikasini ko‘rib chiqish;
3. Proteksionizmning qisqarishi sharoitida mahalliy sanoat tarmoqlari va agrar sektor duch keladigan strukturaviy chaqiriqlarni o‘rganish;
4. JSTga a’zolikning o‘tish davrida milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini ta’minlashga doir strategik choralarni belgilash.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasining Jahon savdo tashkilotiga (JST) a’zo bo‘lish jarayoni va uning makroiqtisodiy islohotlar bilan o‘zaro bog‘liqligini baholash uchun miqdoriy (quantitative) hamda sifat (qualitative) tahlil usullarining uyg‘unligiga asoslangan kompleks yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot metodologiyasi xalqaro savdo nazariyalari (David Ricardo qiyosiy ustunlik nazariyasi, Heckscher–Ohlin modeli) hamda institutsional iqtisodiyot konsepsiyalariga tayanadi.

Tadqiqotning ishonchliligi va xolisligini ta’minlash maqsadida quyidagi rasmiy manbalardan foydalanildi:

- Milliy statistika va qonunchilik hujjatlari: O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma’lumotlari, Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi (Lex.uz), Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligining rasmiy axborotnomalari;

• Xalqaro tashkilotlar bazalari: Jahon savdo tashkiloti (WTO Secretariat) Ishchi guruhi hisobotlari, Jahon banki (World Development Indicators), Xalqaro valyuta jamg‘armasi (IMF Article IV Reports) hamda UNCTAD ma’lumotlar bazasi;

• Normativ-huquqiy hujjatlar: JSTning asosiy ko‘p tomonlama bitimlari matnlari (GATT 1994, Qishloq xo‘jaligi to‘g‘risidagi bitim — AoA, Xizmatlar savdosi bo‘yicha bosh kelishuv — GATS, TRIPS va SPS/TBT bitimlari).

Tadqiqot usullari va tahlil vositalari

• Tizimli va qiyosiy tahlil (Comparative Analysis): O‘zbekiston milliy qonunchiligi va tarif mexanizmlari JST talablari bilan taqqoslandi. Shuningdek, Markaziy Osiyo mintaqasida tashkilotga avvalroq a’zo bo‘lgan qo‘shni davlatlar (Qozog‘iston va Qirg‘iziston) tajribasi o‘rganilib, ijobiy va salbiy natijalar qiyosiy baholandi.

• Tarkibiy-tuzilmaviy (strukturaviy) tahlil: Tashqi savdo aylanmasining tovarlar va xizmatlar bo‘yicha tarkibi, eksport-import konsentratsiyasi hamda qishloq xo‘jaligi va sanoat tarmoqlarining yalpi ichki mahsulotdagi (YaIM) dinamikasi o‘rganildi.

• SWOT-tahlil modeli: JSTga a’zolik jarayonining O‘zbekiston iqtisodiyotiga ta’siri to‘rt yo‘nalishda dekompozitsiya qilindi (kuchli va zaif tomonlar, imkoniyatlar va tashqi xatarlar).

• Qishloq xo‘jaligini subsidiyalash mexanizmlarini tasniflash (Policy Mapping): Qishloq xo‘jaligi to‘g‘risidagi bitim talablaridan kelib chiqib, agrar sohadagi davlat yordami turlari «yashil quti» (Green Box), «sariq quti» (Amber Box) va bevosita eksport subsidiyalariga ajratilib baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston tashqi savdo siyosatida o‘rtacha tortilgan boj stavkalarini bosqichma-bosqich pasaytirish va notarif to‘siqlarni qisqartirish yo‘lidan bormoqda. JST doirasidagi muzokaralarda asosiy e’tibor import bojlarining yuqori chegaralarini (bound tariffs) belgilashga qaratilgan (1-jadval).

1-jadval. O‘zbekistonning JSTga a’zo bo‘lishi sharoitida sanoat tarmoqlarining tarif siyosati va moslashuv vazifalari[1]

Sanoat tarmoqlari	Amaldagi o‘rtacha stavka	JSTga kirish shartlari bo‘yicha kutilayotgan marja	O‘tish davri (Transition period)	Asosiy moslashuv vazifasi
Avtomobilsoz-lik	Yuqori protektsion stavkalar (aksiz bilan birga)	Bosqichma-bosqich pasaytirish	5–7 yil	Mahalliylashtirish chuqurligini oshirish, global zanjirga kirish
To‘qimachilik va charm	O‘rtacha (past bojlar)	0–5% oralig‘ida unifikatsiya	1–3 yil	Yuqori qo‘shilgan qiymatli tayyor mahsulotlar eksportini oshirish
Qishloq xo‘jaligi	Mavsumiy va differensial stavkalar	Tarif kvotalari va o‘rtacha stavkalar	3–5 yil	Fitosanitariya (SPS) va GlobalG.A.P. standartlarini joriy etish
Farmatsevtika	Imtiyozli/nol stavkalar	Minimal stavkalar	1–2 yil	GMP standartlarini to‘liq joriy etish va patent himoyasini kuchaytirish

Ushbu ko‘rsatkichlar shuni tasdiqlaydiki, avtomobilsozlik va ayrim mashinasozlik tarmoqlari eng uzoq o‘tish davrini talab qilmoqda. Bojlarning keskin tushirilishi ushbu sektorlarda import tovarlar bosimini keskin oshirishi mumkin.

Qishloq xo‘jaligi to‘g‘risidagi bitim talablariga muvofiq, O‘zbekiston davlat tomonidan ajratiladigan yordam paketlarini tubdan qayta ko‘rib chiqishga kirishdi:

1. «Sariq quti» (Amber Box) bosimi: Amalda paxta va g‘alla xaridida kafolatlangan narxlar, imtiyozli kreditlar, yoqilg‘i va o‘g‘itlarga beriladigan kompensatsiyalar ishlab chiqarishga to‘g‘ridan-to‘g‘ri aralashuv hisoblanadi. Rivojlanayotgan davlat sifatida O‘zbekiston uchun kelishilishi kutilayotgan 10 foizlik de minimis limiti ushbu choralarni qisqartirishni taqozo etadi.

2. «Yashil quti» (Green Box) ustuvorligi: Subsidiyalarni savdoni buzmaydigan yo‘nalishlarga yo‘naltirish amaliyoti kengaymoqda. Suv tejovchi (tomchilatib, yomg‘irlatib) texnologiyalarni joriy etish uchun berilayotgan dotatsiyalar, yerlarning meliorativ holatini yaxshilash, agrar ilmiy-tadqiqot institutlarini moliyalashtirish hamda fitosanitariya laboratoriyalarini akkreditatsiyadan o‘tkazish aynan JST cheklamaydigan dasturlar toifasiga kiradi.

Muzokaralar jarayoni O‘zbekiston iqtisodiyotidagi yashirin monopoliyalar va ma’muriy to‘siqlarni bartaraf etish drayveriga aylandi:

1 Manba: Muallif ishlanmasi.

1. Maxsus imtiyozlarning bekor qilinishi: Ayrim korxonalarga xomashyo olib kirish yoki eksport qilish bo‘yicha berilgan mutlaq (eksklyuziv) huquqlar tugatilib, teng raqobat sharoiti yaratilmoqda.

2. Texnik to‘siqlar (TBT) va fitosanitariya (SPS) choralari: Milliy sertifikatlash tizimi xalqaro ISO/IEC standartlariga moslashtirilmoqda. Bu orqali eksportyorlarning tashqi bozorlarga chiqishdagi ma’muriy xarajatlari o‘rtacha 12–15 foizga qisqaradi.

3. Intellektual mulk himoyasi (TRIPS): Kontrafakt tovarlar va intellektual mulk huquqlarini buzish hollariga qarshi javobgarlikning kuchaytirilishi innovatsion va xorijiy investitsiyalar oqimiga zamin yaratmoqda.

Qo‘shni davlatlar tajribasi muhim saboqlarni beradi: Qirg‘iziston 1998-yilda JSTga a’zo bo‘lganida milliy ishlab chiqaruvchilarni himoya qilish uchun yetarli o‘tish davrini talab qilmaganligi oqibatida sanoat salohiyatining pasayishiga duch kelgan. Qozog‘iston esa 2015-yilda a’zo bo‘lgach, YeOII va JST majburiyatlari o‘rtasidagi farqlar tufayli ma’muriy qiyinchiliklarni boshdan kechirdi. O‘zbekiston ushbu xatolarni inobatga olgan holda, strategik tarmoqlar uchun 5–7 yillik o‘tish davrlarini saqlab qolish strategiyasini ilgari surmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

1. Institutsional transformatsiyaning qaytmasligi: JSTga integratsiyalashuv shunchaki tashqi savdo shartnomasini imzolash emas, balki milliy iqtisodiyotni proteksionizm va ma’muriy monopoliyalardan tozalab, shaffof bozor mexanizmlariga o‘tkazishning eng asosiy drayveri vazifasini o‘tamoqda.

2. Qishloq xo‘jaligini subsidiyalash paradigmasining o‘zgarishi: Tadqiqot agrar sektorda davlat tomonidan to‘g‘ridan-to‘g‘ri narxlarni belgilash va resurslarni dotatsiyalash («sariq quti») o‘rniga, suv tejovchi texnologiyalar, infratuzilma, fitosanitariya va agrar fanni qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan «yashil quti» mexanizmlariga o‘tish zarurligini ko‘rsatdi.

3. Strukturaviy moslashuv zarurati: Import bojlarining pasayishi iste’molchilar farovonligini oshirsa-da, shu paytgacha davlat imtiyozlari hisobiga faoliyat yuritgan tarmoqlar (avtomobilsozlik, elektrotexnika, farmatsevtika) uchun jiddiy raqobat bosimini vujudga keltiradi. Muvaffaqiyat o‘tish davrlaridan unumli foydalanishga bog‘liq.

Amaliy tavsiyalar

1. Sezgir tarmoqlar uchun «Moslashuv dasturi»ni qabul qilish: Avtomobilsozlik va elektrotexnika sohalarida proteksion bojlardan mahalliylashtirish va yuqori texnologiyali klasterlar yaratishga o‘tish; korxonalarning xalqaro sifat (ISO, GMP) standartlariga to‘liq o‘tishini moliyaviy va tashkiliy rag‘batlantirish.

2. Agrar subsidiyalarni to‘liq «yashil quti»ga yo‘naltirish: Yoqilg‘i va o‘g‘itga to‘g‘ridan-to‘g‘ri dotatsiyalardan bosqichma-bosqich voz kechib, mablag‘larni qishloq infratuzilmasi, tomchilatib sug‘orish uskunalari subsidiyasi, agrosug‘urta fondi hamda fitosanitariya laboratoriyalarini xalqaro akkreditatsiyadan o‘tkazishga (GlobalG.A.P.) sarflash.

3. Bojxona ma’muriyatchiligini erkinlashtirish: «Yagona darcha» va raqamli bojxona deklaratsiyalarini JSTning Savdo tartib-taomillarini yengillashtirish bitimi (TFA) talablariga to‘liq moslashtirish.

4. Mehnat bozorida moslashuvchanlikni ta’minlash: Raqobatga dosh bera olmaydigan korxonalar optimallashuvi natijasida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan vaqtinchalik ishsizlikni yumshatish uchun sanoat hududlarida kadrlarni qayta tayyorlash va «dual ta’lim» dasturlarini kengaytirish.

5. Savdo nizolarini hal qilish bo‘yicha milliy kadrlar korpusini shakllantirish: JSTning Nizolarni hal qilish organi (DSB) doirasida milliy manfaatlarni professional himoya qila oladigan xalqaro savdo huquqi va savdo diplomatiyasi bo‘yicha mutaxassislarni maqsadli tayyorlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 16.02.2026-yildagi “Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-21-sonli Farmoni // URL: https://www.lex.uz/uz/docs/-8050769
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 2-iyundagi PF-85-son «O‘zbekiston Respublikasining Jahon savdo tashkilotiga a’zo bo‘lish jarayonini jadallashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida»gi Farmoni. — Toshkent, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 3-iyundagi PF-85-son «Jahon savdo tashkilotiga a’zo bo‘lish doirasida milliy qonunchilikni uyg‘unlashtirish bo‘yicha navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida»gi Farmoni. — Toshkent, 2024.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qishloq xo‘jaligida bozor tamoyillarini joriy etish va subsidiyalash mexanizmlarini tartibga solishga oid normativ-huquqiy hujjatlari to‘plami (Lex.uz axborot-huquqiy portali).
5. World Trade Organization (WTO). Accession of the Republic of Uzbekistan: Summary of the Working Party Meetings and Documentation. — Geneva: WTO Secretariat, 2023–2025.
6. World Bank. Uzbekistan Country Economic Memorandum (CEM): Toward High-Income and Sustainable Growth. — Washington, D.C.: The World Bank Group, 2023.
7. OECD. Fostering Competitiveness and Trade Facilitation in Central Asia. — Paris: OECD Publishing, 2023.

8. Van den Bossche, P., & Zdouc, W. The Law and Policy of the World Trade Organization: Text, Cases and Materials. — 5th edition. — Cambridge: Cambridge University Press, 2021. — 1150 p.
9. Vahabov A. V., Razzoqov A. A., Xajibakiyev Sh. X. Xalqaro savdo va Jahon savdo tashkiloti. O‘quv qo‘llanma. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2019. — 280 b.
10. G‘ofurov U. V. O‘zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalash sharoitida raqobat muhitini shakllantirish va rivojlantirish. Monografiya. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. — 216 b.
11. Kazakova, Z. S., Aslonov, X. (2023). Qishloq xo‘jaligini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni. The Journal of Economics, Finance and Innovation, 391–398.
12. Казакова, З. С., Назарова, М. Ш. (2023). Состояние и тенденции развития сельского хозяйства в Узбекистане. Научный фокус, 1(7), 681–686.
13. Salamov, I., Jonibekov, F. B., Kazakova, Z. S., Nazarova, M. Sh. (2022). Samarqand viloyatining iqtisodiy tarmoqlarida innovatsiya va raqamli iqtisodiyotni joriy etishning istiqboldagi imkoniyatlari. Current Issues of Bio Economics and Digitalization in the Sustainable Development of Regions (Germany), 482–485.
14. Salamov, I., Jonibekov, F. B., Kazakova, Z. S., Nazarova, M. Sh. (2022). The Role of Investments in Ensuring the Economic Stability of Livestock and Prospective Opportunities. International Journal of Biological Engineering and Agriculture, 1(3), 1–4.
15. Salaxiddinovna, K. Z., Iskandarovna, I. I. (2024). Oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari yetishtirishning hududiy jihatlari. So‘nggi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi, 7(2), 247–256.
16. Kazakova, Z. S., Nazarova, M. Sh. (2024). Oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari yetishtirishning hududiy jihatlari. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot.
17. Kazakova, Z. S., Nazarova, M. Sh. (2024). Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot: ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal.
18. Salamov, I., Jonibekov, F. B., Kazakova, Z. S., Nazarova, M. Sh. (2022). Prospects for Digitalization of Order Tables in Infrastructure Development in Agriculture of the Republic of Uzbekistan.
19. Kazakova, Z. S., Nazarova, M. Sh. (2024). Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 1(2).
20. Kazakova, Z. S., Jiyanov, Sh. R. (2025). Problemy i perspektivy razvitiya zhivotnovodstva v Uzbekistane. American Journal of Business Management, 3(3), 55–61.
21. Salaxiddinovna, K. Z., Raxmonberdiyevich, J. S. (2025). Oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda qishloq xo‘jaligi holati tahlili. American Journal of Business Management, 3(3).
22. Nazarova, M. Sh., Kazakova, Z. S., Berdikulov, R. A. U. (2025). Vozmozhnosti ekonomicheskoy effektivnosti ot eksporta fruktov, ovoshchey i vinograda. American Journal of Business Management, 3(2), 188–191.
23. Kazakova, Z. S., Nazarova, M. (2024). Oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari yetishtirishning hududiy jihatlari. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2(1).
24. Nazarova, M., Kazakova, Z. (2024). Tarmoq mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishda innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning iqtisodiy samaradorligi. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2(1).
25. Kazakova, Z., Abdullayev, S., Sunnatullayev, M. (2024). Raqamli iqtisodiyotning O‘zbekistondagi holati va uning rivojlanish istiqbollari. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2(1).
26. Kazakova, Z., Ulmasov, A., Botirov, B. (2024). Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyotini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni va ahamiyati. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2(1).
27. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi rasmiy portali: https://stat.uz/.
28. Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi (CERR) rasmiy nashrlari: https://cerr.uz/.
29. Jahon savdo tashkilotining rasmiy axborot portali: https://www.wto.org/

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. VI maxsus son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI
"INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI" MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
2026-yil 25-26-sentabr

